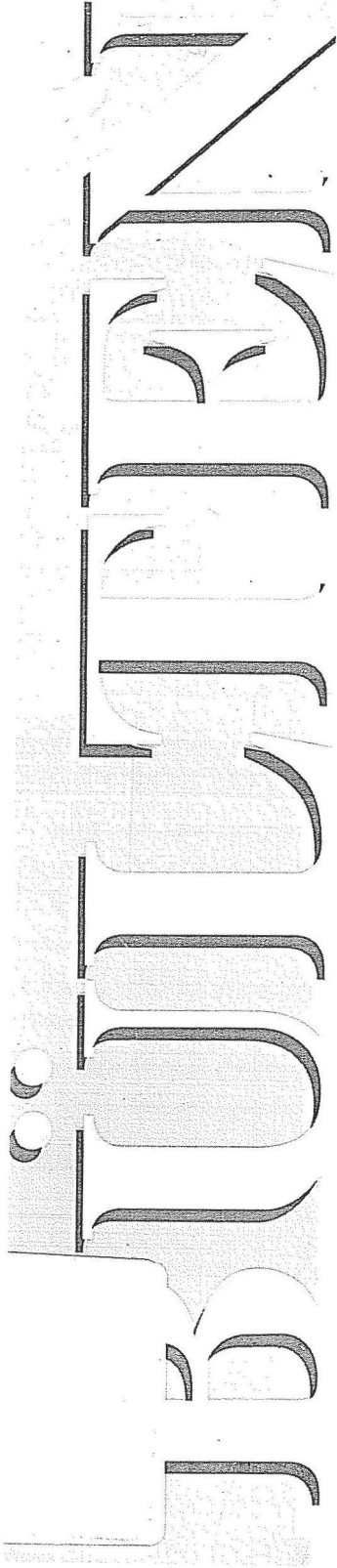

BİLİM ve SANAT VAKFI'NIN YAYIN ORGANIDIR.

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI**

MART - NİSAN 1993

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI
BÜLTENİ**

**MART - NİSAN
1993
Yıl:4
Sayı:28**

**Yönetim Kurulu Adına
Genel Sorumlu
Ali Pulcu**

İdare Yeri

Millet Cad.
Gülşen Apt. No: 19/4
Yusufpaşa/İstanbul
Tel: 589 15 76
Fax: 589 15 48

Baskı

Erken Mat.
Keresteciler Sitesi
Selvi Sokak No:19
Merter/İstanbul
Tel: 553 19 13
Fax: 553 19 13

**Bülten'den kaynak gösterilerek alıntı
yapılabilir.**

KONFERANS

Bilginin İslamileştirilmesi **4**

PANEL

Postmodernistlerin Görüşleri **11**

HABER

Eğitici Çocuk Yayınları **18**

DENEME

Ataları Ululama,
Köktencilik vs. Üzerine **19**

ÇEVİRİ

Entellektüel Savaşçı
Karl R. Popper **22**

İKTİBAS

Osmanlı İmparatorluğu'nda
Tarikatların Sosyoloji ve Pedagoji
Açısından Roller **26**

SERBEST KÖŞE

Hasbihal **35**

KARİKATÜR

Ahmet Çizer **38**

ARIFLERDEN

Behey Tilki, Bu Hile
Kuyruğunu Bırak **39**

"Bilginin İslamileştirilmesi"

KONFERANS

*Prof. Seyyid Hüseyin Nasr'ın 16.12.1992'de İlahiyat Fakültesi'nde
vermiş olduğu konferans*

Bismillahirrahmanirrahim
İlahiyat Fakültesi'nin değerli öğretim ü-
yeleri ve öğrencileri ülkenizi 22 yıl sonra
ziyaret etmekten mutluluk duyuyorum.

Son ziyaretimden sonraki 22 yıl içinde
Türkiye'de bir çok yenilikler oldu. Bunla-
rın arasında da Marmara Üniversitesinin
ihdası ve İlahiyat Fakültesi'nin kurulması
sevindiricidir.

İnşallah bu bir saatlik
konuşma içinde beni de
kendinizden biri kabul e-
dersiniz ve gelecekte da-
ha güzel sohbetler yap-
ma imkanımız olur. Bu
fakültede konuşma dave-
ti aldığım zaman özelli-
le isteyerek İslam dünya-
sında çok ihtilaflı ama
çok merkezi bir konuyu
seçtim. Bu şimdilerde
"bilginin islamileştiril-
mesi" denen konudur.

Bu mesele önce 1970'lerde Mekke'de
düzenlenen Uluslararası İslam Konferansı
ile gündeme geldi. Bu toplantıyı benimde
içlerinde bulunduğum 3 bilim adamı ter-
tipteydi. Herkes bir İslami Eğitim oluş-
turulmasını istiyordu ama hiç kimse İsla-
mi Eğitimle tam olarak neyin kastedildi-
ğini bilmiyordu. O günden bugüne Malez-

ya'dan Afrika'ya kadar bir sürü İslami e-
ğitim kurumu, İslami üniversiteler kurul-
du. Ancak bu suale vazıh bir cevap veril-
medi. Çünkü bir "İslam Üniversitesi" adı-
nın başında İslam olan bir üniversite de-
mek değildir. İslam Üniversitesi muhtelif
bilim dallarının İslami bir perspektifle ele
alınabildiği ve hazmedildiği bir üniversi-
tedir. Geçen bir asır içinde bu meseleler

**...bir "İslam
Üniversitesi" adının
başında İslam olan bir
üniversite demek
değildir. İslam
Üniversitesi muhtelif
bilim dallarının İslami
bir perspektifle ele
alınabildiği ve
hazmedildiği bir
üniversitedir.**

İslam alimleri tarafından
detaylı olarak ele alın-
madığı için bu meseleler
bu yeni kurulan üniversi-
telerde de tam cevabını
bulmuş değildir. Öyle
görünüyor ki Cenab-ı
Haq bu vazifeyi bu nes-
lin omuzlarına yüklemiştir.
İslamın 14. asrı içe-
sinde ki şimdi 15'e gir-
dik bir kaç İslam alimi
bu meseleye çeşitli yak-

laşımlarda bulundular. Bunların arasında
en önemlisi Muhammed İkbâl'dir. Maale-
sef Muhammed İkbâl Batı bilimini tanı-
mıyordu ve Batı felsefi düşüncelerine fazla-
sıyla dalmış durumdaydı. İslam düşünce-
sine ise aynı ölçüde aşına değildi.
1950'lerde genç bir öğrenci iken Batı Bi-
limi ile İslami Dünya Görüşü arasında
müsabetin de ne olabileceği meselesine

yönelmeye başladım. "İslam Bilim ve Medeniyet" adlı küçük bir kitapta ki son zamanlarda İnsan Yayınları tarafından Türkiye'de tercüme edilmiştir Batı Bilimi'nin Batı Dünya Görüşü'nün esas alınarak incelenmesi gerektiğini öne sürüyorum. Bu kitap Batılı bilim tarihçilerinin şiddetli itirazlarına maruz kaldı. Batılılaşmış müslüman aydınlar da benim söylediklerimden çok hoşnut olmadılar. Bu bakımdan benim mütevazı kitaplarım bilgimin islamileştirilmesi meselesinde tartışma başlatan, tartışmanın merkezinde olan eserler haline geldiler. Yani muhtelif yerlerden yapılan atışların, atış tahtası haline geldi. Gözardı edilmektense hedef haline gelmek daha iyidir. 20 yıllık çabalarım sonucu bu çalışmalarımı islami entelektüel, fikri tartışmaların merkezine getirmeye muvaffak oldum.

6 sene önce öldürülmüş olan arkadaşım rahmetli İsmail el-Faruki 1970'lerin sonlarında küçük bir kitap yazdı "Bilginin İslamileştirilmesi" diye. Bilginin İslamileştirilmesi meselesinde onun özel yaklaşımından ben hoşnut değilim. Onunla çok iyi dost olmamıza rağmen onunla bu konudaki diyalogu sürdürmeye istekli olmadım. Aksine bilgiyi islamileştirme yolunda daha önce başlattığım islami bilim ve felsefe yolundaki çalışmalarımı yoğunlaştırma yolunu tercih ettim. Rahmetli Faruki'den sonra Attas'tan sayın Eşref'e kadar bir çok İslam alimi bilginin islamileştirilmesi meselesini ele aldılar ve bol miktarda eser ürettirtiler, ancak zamanımız dar olduğu için

bunların özetlenmesini burada yapamayacağım. Bu meselenin niçin önemli olduğuna ve İslam dünyasının fikri bağımsızlığına kavuşması için hangi şartların oluşması gerektiği konusuna geçmek istiyorum.

Bu meselenin İslam dünyasında ele alınmasının temel sebeplerinden birisi Batı Bilimi karşısında duyulan dehşettir. Bunun sebeplerinden en önemlilerinden biri İslam dünyasının Batı ile karşılaşmasında, mesela Moğollar'la karşılaşmasının aksine fikri bir temelle yüz yüze gelmiş olmalarıdır. İkinci sebebi de şudur ki Batı Bilimi güç ile iktidar ile bütünleşmiş bir şeydir. Ruhun mükelleşmesi yolunda bir yönelimi yoktur. Onun içindir ki pek az İslam bilim adamı Batı Bilimi'nin felsefi ar-

**Batı Bilimi güç ile
iktidar ile bütünleşmiş
bir şeydir. Ruhun
mükelleşmesi yolunda
bir yönelimi yoktur.**

ka planını tartışabilmiştir. Batı Bilimi üzerine çalışanlar umumiyetle islami düşünce geleneğine yabancı idiler. İslami gelenek içinde olanlar ise

umumiyetle Batı Bilimi'ni yeterince etüde etmekten uzak kaldılar. Onun için şöyle bir noktaya geldiler tıpkı Cemalettin Efganî'nin söylediği gibi Batı Bilimi Batı'ya gitmiş İslami Bilimden başka bir şey değildir. Ben buna "Bilimcilik" adını veriyorum. Bilimin bizim gerçekliğin tabiatı hakkındaki bilgilerimizin kaynağı olduğuna dair kör bir inanç oluşturduğu için buna "bilimcilik" diyorum. Şüphesiz bir çok İslam düşünürü Kuran-ı Kerim'de vahyedilen vahyi bilginin üstünlüğüne dair inançlarını muhafaza ettiler. Ancak Batı'nın kainata dair bilgilerini olduğu gibi aldıkları için Kuran'a dayalı bilgileri

gerilemeye başladı. Onun içindir ki bir çok kimse bilimsel Kuran tefsiri yazmaya başladılar ki hakikatte Kelamullah'a bir hakaret, bir saldırı mahiyetindedir bu çabalar. Bununla rasyonel akli yaklaşımları kasdetmiyorum. Sadece Kuran'dan bir ayeti alıp "İşte bu Pasteur'un filanca teorisinin karşılığıdır öbürü de filanca Batılı bilim adamının görüşünün açıklamasıdır" diye girilen bilimsel izah çalışmalarını kasdediyorum. Bu hem bir trajedi, hem de gülünç bir şeydir. Çünkü Kuran-ı Kerim değişmezdir ama Batı Bilimi hergün değişmektedir. Bu bilimci yaklaşım bugün de

devam etmektedir. Batı-Bilimi'ndeki büyük krizin ortaya çıkmasıyla beraber ciddi müslüman düşünürler için Batı Bilimi'nin tabiatını anlamak ve Batı Bilimi'nin tabiatını anladıktan sonra İslam Bilimi üzerinde konuşmak zamanıdır. Zira eğer bunu yapmazsak yapacağımız

şey şudur. Fizik, Kimya, Biyoloji, Astronomi, Jeoloji's. bunlar nötr ilimlerdir. Bunları alacağız. Ve bunlara bir de fıkıh, kelam, hadis ekleyip bu İslami Bilimdir diyeceğiz. Muhakkak ki bu yeterli olan bir şey değildir. Herhangi bir medeniyetin düşüncesi, bilimi o medeniyetin köklerinde yer alan ilkelere dayanmak zorundadır. İlahi davaya rücu etmeyen, ona dayanmayan bilim İslami bir bilim olamaz. Bunu söylememiz kimyada bulunan bir molekülün özgül ağırlığının yanlış olduğu manasına gelmez. Öyle bir iddia atmak için söylemiyorum bu sö-

zü. Şunu kasdediyorum; Batı Bilimi'nin arkasındaki felsefi temeller islam bilim adamları tarafından hazmedilemez. Bilginin islamileştirilmesi yolunda çalışıpta Batının tabi bilimlerini alıp buna İslam ilahiyatını ilave etmek suretiyle bir noktaya gidilebileceğine inananlar kanaatimce dört noktada hataya düşmektedirler. Birincisi Batı Modern Bilimi'ne mutlak bir otorite tanıyan bilimcilik anlayışıdır. İkincisi Batı Bilimi'nin biricik tabiat bilimi olarak mutlaklaştırılması hatasıdır. Bunun manası tabiat hakkında bilgi ortaya koyabileceğini

iddia eden herhangi bir başka bilim anlayışını iptal etmek demektir bu anlayış. Üçüncüsü Kuran-ı Kerim'e bir bilgi kaynağı olarak kafada tamamen seküler bir anlayışı temel alarak yaklaşmak tehlikesidir. Dördüncüsü İslam düşüncesi, bilimi ve felsefesi hakkındaki genel bir bilgisizliktir.

Allah'ın inayetiyle bu marazları silebilmek için İslam Bilimi'ni islami bir bakış açısıyla ele almak gerekir. Onun için ister Türk, ister İran'lı, ister Pakistan'lı (diğer ülkeleri saymıyorum onları eksik bulduğum için değil de bunlar İslam medeniyetinin kalbi sayıldığı için,) onların bu bilimi İslami bir perspektifle ele almaya başlamaları gerekir. Çoğumuz İslam dünyasını sanki Kaptan Cook'un keşfiyle modern dünyaya giren Avusturalya imiş gibi değerlendiriyoruz. İslam dünyası böyle Avusturalya gibi sonradan keşfedilmiş bir medeniyet

Çoğumuz İslam dünyasını sanki Kaptan Cook'un keşfiyle modern dünyaya giren Avusturalya imiş gibi değerlendiriyoruz. İslam dünyası böyle Avusturalya gibi sonradan keşfedilmiş bir medeniyet değildir.

değildir. Öyle zannediyoruz ki bir elimizde Kuran-ı Kerim bir elimizde modern Batı düşüncesi ve bilimi aradaki 13 asrı silerek bu ikisiyle bir şeyler yapabiliriz. Hakikatte herhangi bir medeniyet özellikle yaşayan bir medeniyet canlı bir ağaç gibidir. Kökleri ilahi vahye dayalıdır. O kökten nesil nesil bir gövde büyür. O medeniyetin daha ilerki seviyelerinde dallar muhtelif yönere doğru uzanırlar. Her dal kendi gıdasını kökten alır. Ama bunu ortadaki gövde ve diğer dallardan almaksızın yapamaz. Diğer dalları ve gövdeyi hesaba katmadan onlara müracaat etmeden doğrudan doğruya gıdayı kökten almaya çalışmak intihar etmek demektir. Özellikle Batının meydan okuması çok fazla olduğu için İslam bütün entellektüel güçlerini bir araya toplamak zorundadır. Gazali ile İbn'i Sina'nın Horasan'da felsefi tartışmalar yaptıkları devir içinde bulunduğumuz şu dönemden çok farklı bir devirdir. Onlar bizim şu anda baskısı altında olduğumuz değişik yabancı bir medeniyetin baskısı altında değillerdi. Onun için bütün bir İslami düşünce geleneğine yönelmemiz onu ihya etmeye alaka duymamız gerekir.

Özellikle şimdi bahsetmeye çalışacağım İslam bilimine alaka duymalı ve ona yönelmeliyiz. İstanbul Üniversitesi'nde İslam Bilim Tarihi ile ilgili bir konferans verdim. *Orada söylediğim burada tekrar etmek istediğim bir husus var. Maalesef

**Öyle zannediyoruz ki
bir elimizde Kuran-ı
Kerim bir elimizde
modern Batı
düşüncesi ve bilimi
aradaki 13 asrı silerek
bu ikisiyle bir şeyler
yapabiliriz.**

15-20 yıl öncesine kadar ki bizim İslam Bilimi hakkında söylediklerimiz Batı'nın bu konuda yapmış oldukları çalışmalara ve etüdlere dayanmaktadır. Batı İslam Bilimi'ni kendi bilim tarihinin bir bölümü olarak incelenmiştir ve hiç şüphesiz böyle yapmayada hakkı vardır. Ama bu Avrupa merkezli tarihe nesnel tarih diye bakmak tamamen yanlıştır. Daha da kötüsü Avrupa'nın bizim tarihimiz hakkındaki görüşlerini bizim kendi tarih görüşümüzümüz gibi hazmetmemizdir. Bir çok Irak ve Pakistan'lı genç arkadaşlara dedimki "eğer sabahleyin aynaya bakarken kendinizi kendi gözünüzle değilde kardeşimizin gözüyle görebildiğimizi bir başkasına söyleseydik herhalde bizi tımarhaneye kapatırlardı." Çoğu modern İslami düşünce çalışmaları kültürel anlamda böyle bir tavır sergilemektedirler. Bunun psikolojik ve entellektüel neticelerini tahmin edebileceğinizi

zannediyorum. O halde yapılacak ilk iş Batılıların ihdas etmiş olduğu bizim 2. hicri asrımızdan başlayıp Moğol istilası ile sona eren İslam Medeniyeti Tarihi anlayışını bertaraf etmektir. Bunun bir neticesi olarak İslam dünyasında yapılan bütün İslam ve bilim tarihi çalışmaları süreksizdir, kendi geçmişiyle bağlantısı yoktur. Bu bir ferdin kendi geçmişini unutmasına, hafızasını kaybetmesine benzer bir tutumdur. Sıhhatli bir fikir hareketi için gerekli olan konumu kaybetmek demektir bu. Samimi-

* Ocak - Şubat sayımızda yayınlamış olduğumuz konferans

BÜLTEN

yetle şunu söyleyebiliyor muyuz, kendi ilmi geçmişimizi reddetmekle daha iyi bir bilim yapabileceğimize ve yaptığımıza inanıyor muyuz? O halde yapılacak ilk iş İslam Bilimi'ni İslam Tarihi içerisinde ve İslami bir bakış açısı ile incelemektir. İlk olarak İslam Bilimi'ni vahyle olan münasebeti içerisinde ve bu bilimin teşekkülünde vahyin rolünü kavrayarak başlamalıyız. Batılıların İslam Bilimi çalışmalarında her zaman gözardı edilen, bir tarafa atılan bir düşüncedir bu. Batılıların İslam Bilimi çalışmaları ve çoğunlukla onların peşisıra giden müslümanların çabaları, İslam Bilimi'ni sanki bir salata tabağı imiş gibi görürler. Herbir parçası başka bir medeniyetten geliyormuşta, işte domatesi bir yerden, biberi bir yerden de neticede bir salata oluşturuyorlarmış gibi bir anlayışa sahipler. Hem İslam Dininin hem de İslam'ın Batı konusunda ortaya koyacağı görüş bu çalışmalardan hiç birinde yer almamaktadır. İkinci husus İslam Bilimi çalışmalarının menşeyinden başlanarak bugüne kadar incelenmesidir. İslam medeniyetinin çöküşü meselesinde yeniden ele almak gerekir. Hindistan'daki Katar Üniversitesi halen geleneksel İslami Bilim anlayışının bir parçasıdır. Halbuki İslam Bilimi ile ilgili kitapların çoğu aşağı yukarı 700 yıl kadar öncesine olan kitaplardır. İstanbul'da bugün Osmanlı dünyasında yapılan astronomi çalışmaları üzerine hazırlanmış bir katalog gördüm. Binlerce yeni kitap adı var ve sanıyorum bu salonda oturanların çoğu bu kitaplardan haberdar değildir. Önemli bir ilim dalının tarihinden bu kadar habersiz olan bir Alman veya İngiliz bilim adamından bahsedebilir misiniz? O halde ya-

pılacak iş menşeyinden başlayarak İslam Bilim Tarihi'ni ele almaktır, Batı Bilimi'nin İslam ülkelerine girdiği tarihe kadar geçirmiş olduğumuz dönemi çok iyi incelememiz gerekmektedir. Bu çalışmalar bütün İslam dünyasında yaygınlaştırılmalıdır. İslam tarihinde şunu görüyoruz; Bir İslam bilim dalı İslam bölgelerinin birinde neşvüneva buluyor, ondan sonra orada kaybolup başka bir yerde tekrar canlanmaya başlıyor. Son olarak bu çalışmalar İslam bilim anlayışını, İslamın bilime getirdiği tanım esas alınarak incelenmelidir. İslami bir bilim anlayışı pozitivist bir yaklaşımın ortaya koyduğu tarzla yetinemez. Hiç şüphesiz bu görevi yerine getirmek muazzam bir iştir. Hiç bir medeniyet İslam dünyasının sahip olduğu eski eserler birikimine sahip değildir. Hiç kimsenin belki de okumadığı binlerce el yazması kitap vardır. Fakat bunlar küçük engellerdir, bir yerde irade varsa orada yol vardır. İrade ortaya konacaktır ama iradenin ortaya konabilmesi için insanın gerekli olanı elzem olanı, idrak etmesi gerekir.

Ben zayıflamış da olsa bir medeniyet olarak İslam'ın halen yaşamakta olduğuna inanıyorum. Ve müslüman aydın şahsiyetler bu merkezi meselenin hayatta katmak kadar acil bir şey olduğunu idrak ettiklerinde bu hususta mutlaka bir mesafe alınacak, bir ışık doğacaktır.

Müslüman genç zihinlerden bir çoğunun modern bilim ve İslam Bilim'i çalışmaları yapmaları zaruridir. Ama hiç kimsenin onlardan bütün eski el yazısı eserleri okumalarını ve onlardan İslami Bilimi'ni tahrir etmelerini beklememeleri gerekir. Bu mesuliyet sizin gibi insanların üzerinde kal-

maktadır. Genç nesiller elhamdüllah artık lisan biliyorlar, bilgiye susamışlar ve bu konu üzerinde dikkate değer bir noktaya gelebilirler. İslam medeniyetinin muhafazası için Kuran, tefsir, hadis, fıkıh gibi ilimlerin yanında bu İslam Bilim'i çalışmalarının da ciddi olarak ele alınması gerekir. Kendi köklerimiz, ilahi kaynaklı kökenle bağdaştırmadan atacağımız adımın sıhhatli olamayacağını belirtmek isterim. Bu bakımdan Türkler'le İranlılar'ı birbirine bağlayan Celaleddin Rumi'nin sözleriyle konuşmamı noktalamak istiyorum:

"Kendi kökünden kopan o kökle birleşeceği vuslat gününün özlemi içinde yaşar."

Soru : Batılıların İslam Bilimi'ni kendi bilim tarihlerinin bir parçası olarak değerlendirdikleri söylenildi. Biliyoruz ki Batı kendi biliminide İslam dünyasından devşirdiği şeyler üzerinde kurmuştu. Bu karşılığı nasıl ortaya koyuyorsunuz? Yani Batı Bilimi ile İslam Bilimi arasındaki mahiyet farkı nereden kaynaklanmaktadır?

Cevap : Bu çok önemli felsefi bir meseledir. Çünkü Batılılar İslam Bilimi'nden aldıklarını orta çağ Hristiyan Bilimi anlayışına entegre ettiler ki bu anlayış modern bilim anlayışından oldukça farklıdır. Fakat bu bir dini medeniyet olduğu için dönüşüm o kadar büyük değildi. 17. yüzyıl bilim devrimi orta çağ bilim geleneği ile tam bir kopuşu temsil etmektedir. Bu kopuş benim İslam Bilimi ile Modern Bilim arasındaki kopuş dediğime benzer bir kopuştur.

Soru : Ziyaüddin Serdar'ın "Bilginin islamileştirilmesi mi yoksa İslam'ın batılaştırılması mı?" şeklinde sorduğu bir soru var. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cevap : Maalesef Serdar ne arapça bilir ne farsça fakat İslam Bilimi hakkında konuşur durur. Bana saldırmak için benim kitaplarımı kullanıyor. Fakat Londra'da mücadele veren genç bir insandır. Ona karşı nazik olmak zorundayız. Öyle zannediyorum ki benim kitaplarımda ki görüşlerimi reddetmek suretiyle kendisine bir şöhret kapısı aralamak istiyor. Fakat oldukça haklı olduğunu zannettiğim bir husus var. Batı Bilimi anlayışının ve İslam Bilimi anlayışının İslam düşüncesi tartışmalarının merkezine getirilmesi gerektiğinin farkına varan birisi.

Soru : Fazlur Rahman'ın bilginin islamileştirilmesi yolundaki çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?

Cevap : Kendisiyle 30 yıllık bir dostluğumuz vardı. Onu kaybedişimiz İslam Bilimi için büyük bir kayıptır. Fakat onun İslam Bilimi anlayışı çok daha laik ve rasyonelleştirilmiş bir durumdadır. O esas olarak modernist bir çevreyi ben ise gelenekçi tavrı temsil ediyorum. Ancak şu ana kadar modernist düşünürler arasında en iyisi ve en büyüğüdür. Onun için uyusamazsakta her genç müslümana kitaplarını ve özellikle de İslam ve Modernlik kitabını tavsiye ediyorum.

Soru : Cenab-ı Hak Kainatı yaratmış ve Kitap'ı vermiştir dolayısıyla kainatın incelenmesini müslümanlar tarafından ayrı bir ilimle hristiyanlar ve yahudiler tarafından ayrı bir bilimle incelenmesi ne demektir? Bu ayrımı nasıl gerçekleştireceğiz?

Cevap : Ayetlerdeki ilim kavramının tabiat ilmi olarak anlaşılması yolunda hiçbir karine yoktur. İkincisi her ilim bir felsefeye ve bir dünya görüşüne dayanır. Bir örnek vereyim. Modern fiziğin kurucu-

BÜLTEN

su olan Galile evrendeki niteliklerin ancak esas nitelikler ya da matematiksel yapılar dedğimiz şeylerle izah edilebileceğini söyler. Fizik dünyanın matematikselleştirilmesi modern bilimin temelidir. Kuran-ı Kerim'de bu yolda bir karine varmı?

Soru : *Batı Biliminin geometrik bir şekilde genişlemesine devam ettiği dönemde bizim yeni bir bilim oluşturma çabalarımız arasındaki farkın daha fazla açılmasına yol açmaz mı?*

Cevap : Ben her gencin İslam Bilimi ya da İslam Bilimi Felsefesi çalışması gerektiğini söyledim. Bir çok müslüman genç modern bilim üstünde tabi olarak çalışacaklardır. Fakat Batı'nın felsefe tarihçilerine, bilim tarihçilerine tekabül edecek alimlerimiz kimler? İşte temin edilmesi gerekli olan şey bu çapta yetişmiş insanlardır. Fizik fakültesinin yapması gereken şeyi söylemiyorum. İlahiyat fakültesinin yapması, üzerinde çalışması gereken şeyden bahsediyorum.

Soru : *Kavrayamadığım bir şey oldu. Bence burada medeniyet kavramıyla bilim kavramı biraz birbirine karıştı. Kuran-ı Kerim'de ilim kavramının filan medeniyete ait olanıyla filan medeniyete ait olanı diye bir ayrım var mı? Yani matematik, şu, bu filan diye değil de genel olarak ilim anlayışı hakkında bir ayrım varmı?*

Kur'anda "sünnetullah" denen ve kainatın tamamını ayet olarak tanıtan Kitab'ın bu ayetlerin bütünüyle bağlı ol-

duğu sünnetullahın ortaya konması, kavranması manasındaki ilmin Batıya Doğu-ya ilişkin olanının vasıfları nedir, ve bunları araştıran bir insan beyninin ve ruhunun hangi farklı standartlarla bu sünnetullahı hangi farklı noktalarda tesbit etmesi gerektiği meselesini, bunu da kavrayamadım.

Cevap : Kuran-ı Kerim hakikatte bir kaç türlü kozmoloji hakkında merkezi temel ilkeleri vazetmiştir. İslam medeniyeti içinde geliştirilen bütün ilimler o temel ilimlere sadık kalmıştır. Mesela Kuran-ı Kerim

buyuruyor ki "Herşey Allah'tan gelir ve herşey O'na rücu eder." Bu küçük bir mesele değildir. Modern kozmolojide dünya ne Allah'tan gelmektedir ve ne de ona rücu edecektir. Allahın yedindedir bütün temel prensipler. Modern fizikte bu ifadenin hiç bir yeri yoktur. Kur'an bir tabiat bilimi kitabı değildir. Fakat bilginizin ilkelerini muhtevi bir kitaptır. Çağ-

lar boyunca İslam alimleri bu ilkeleri kullanarak ilimleri geliştirmişlerdir. Çin'den İran'dan, Yunan'dan ilimleri bu ilkelerin ışığında tahrir etmişlerdir. İslam tarihi içinde ilk defa olarak şimdi yani bu gün onların yaptığı gibi yapmıyoruz. Şimdi bize Batı'dan gelen bu bilgileri hazmedebilmemiz için bu ilkelerin ışığında bu bilgileri değerlendirebilmemiz lazımdır. Bütün söylediğim budur.

Allah'ın selamı üzerinize olsun.

MART
NİSAN
1993